

KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

WÜRTZ ÁDÁM ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

7090 Tamási

Szabadság u. 38-40

A környezeti nevelés alapelvei

Az iskolai környezeti nevelése az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő ill. élettelen környezettel:

- fejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére;
- felkelti az igényt, és képessé tesz a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására, összefüggő rendszerben történő értelmezésére, a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére;
- segíti a problémák megkeresését, okainak megértését;
- kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására törekszik és ezáltal a lehetséges megoldások megkeresését segíti elő;
- az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására nevel környezeti kérdésekben;
- a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre ösztönöz.”

Jogszábeli környezet

Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól). A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg. Legfontosabb alapelvei: a megelőzés, az elővigyázatosság, a leghatékonyabb megoldás, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékozódás és a nyilvánosság. A törvény 54. § 1. cikkelye szerint „minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”. A nevelés állami és önkormányzati feladat. Legfontosabb dokumentumaként a NAT-ot, a Nemzeti Környezetvédelmi Programot (illetve annak részeként a Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogramot) említi. A Természetvédelmi törvény (1996. évi LIII. Törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak, hiszen a 2 nemzeti kincsnek minősülő természeti értékeink megőrzése az állampolgárok és önszerveződő csoportjaik aktív részvétele nélkül nem lehetséges. Az 1997. évi XLI. Törvény a halászatról és a horgászatról is számos környezeti nevelési feladatot tartalmaz (tanfolyamok, vizsgák, fajismeret, természetvédelem). A géntechnológiai tevékenységről szóló XXVII. Törvény 30. és 31. §-a foglalkozik az oktatással, a képzéssel és a tájékoztatással. Ennek értelmében „Az állami feladatok ellátása során a Kormány gondoskodik arról, hogy a géntechnológiával módosított szervezetek felhasználóival, fogyasztóival az iskolai és az iskolán kívüli oktatás, képzés, tájékoztatás keretében ismertetésre kerüljön a géntechnológia lényege és alkalmazásai, az így módosított szervezetek használatának környezeti, egészségügyi, gazdasági, társadalmi hatásai és kockázatai”. Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. Törvény célja, hogy elősegítse az

állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait. A törvény kimondja, hogy az oktatás során állatkísérletek elvégzésére a diákokat nem lehet kötelezni. **Nemzeti Környezetvédelmi Program** (a Kormány 2031/1998. határozata) helyzetértékelése szerint: „A környezetvédelemben felmerülő problémák jelentős része vezethető vissza arra a tényre, hogy Magyarországon még nem megfelelő szintű a környezeti tudatosság foka. A lakosság ismeretei a környezetről, a környezetvédelemtől, annak megóvásáról hiányosak, és többnyire nem megfelelő színvonalúak.”. A társadalmi részvétel és tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek. 1999-ben elkészült a **Nemzeti Biodiverzitás Stratégia**, a Globális Környezeti Alap és az UNEP (ENSZ) támogatásával. Az akcióprogram elkészítését az 1992-es Rió de Janeiróban megrendezett Környezet és Fejlődés Konferencián aláírt – általunk 1995-ben ratifikált biodiverzitás egyezmény – tette feladatunkká. E szerint minden államnak joga és kötelezettsége megőrizni saját természeti értékeit, gazdaságát, és az abból szerzett tudást. Ez csak társadalmi összefogással valósítható meg. A **2000. évi Hulladékgazdálkodásról szóló XLIII. Törvény** 54. §-a kimondja, hogy a Kt. 54-55. §-ában foglaltak alapján a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik. Ezeknek az ismereteknek az oktatásával és terjesztésével – az állami, önkormányzati intézmények és más szervezetek bevonásával, valamint közszolgálati hírközlő szervek igénybevételével – elő kell segíteni, hogy a társadalom környezeti kultúrája növekedjen.

Helyzetelemzés, helyzetkép

A würtz Ádám Általános Iskola és AMI életében a környezeti nevelés mindig nagy hangsúlyt kapott, de senki nem érezte annak szükségességét, hogy valamilyen dokumentációt ezen események, dolgok mögé készítsen. Minden évben megrendezésre került a Madarak és Fák napja projekthét az alsó tagozaton, sokszor szervezett a DÖK (Diák Önkormányzat) hulladékból hasznosat foglalkozásokat, többször volt Beporzók napja, (Mézes reggeli) és volt alma nap is. Minden évben kétszer elektronikai hulladékgyűjtésben is rész vesz iskolánk, most már 6. éve.

2021-ban alakult meg az Öko-munkacsoport, miután a diákjainkkal részt vettünk a Fenntarthatósági témahét programsorozaton, és csapatunk a Kárpát-medencei 6. helyet érte el a ZöldOkos Kupa Palánta versenyen. A programsorozat kapcsán iskolánk megpályázta és elnyerte a Tolna Megye Legaktívabb Iskolája címet, diákjaink pedig lelkesen kapcsolódtak be a használt elem és e-kütyű gyűjtő versenybe, lány csapatunk a slow fashion felhívásra alkottak fantasztikumokat, részben a maguk szórakoztatására.

A kezdeti sikerek arra ösztökélték az Öko munkacsoport tagjait, hogy azt a sok mindent ami eddig is zajlott, dokumentált formában rögzítsék, és az iskola megpályázza az Ökoiskola címet.

Új ötletek is formálódtak, PET palackokból minden osztály puffot készített, elkezdődött a Zöld-folyosó kialakítás a D épületben, a pedagógiai asszisztensek segítségével pedig egy teljesen új szintre emelkedett a hulladékok kreatív hasznosítása, karácsonyfadíszektől kezdve a virágtartókig sok minden készül el.

A Pontvelem Programon keresztül a legaktívabb iskola és a rengeteg elem és e-kütyű gyűjtés ellentételezéseként anyagi támogatáshoz jutott a DÖK és az Öko munkacsoport, így minden szinten több szelektív hulladékgyűjtő is kihelyezésre került mind az alsós mind a felsős épületben, így egy új szintre léptethettük a környezeti nevelést.

Az Ökoiskolás pályázat 2022-ben beadásra is került, és a sikeres pályázat után 2022.09.01-től számítva legalább egy évig a Würtz Ádám Általános Iskola és AMI csatlakozik a Magyarországi Ökoiskolai Hálózathoz.

Sok még a teendő azonban, hogy az elért eredmények ne csak megtartásra kerüljenek, hanem gyarapodjanak is.

Az iskolában jelenleg a tantestület körülbelül egyharmada foglalkozik intenzíven környezeti nevelési kérdésekkel a tanórákon és azokon kívül. Vannak, akik minden akcióban, munkában részt vállalnak, s vannak, akik időnként kapcsolódnak egy-egy tevékenységi területhez. A környezeti nevelés az a területe az iskolai életnek, ahol csak nagyon fokozatosan és lépésenként haladunk előre. A további munkában is szükség van az iskolavezetőség, a tapasztaltabb és a fiatal kollegák együttműködésére.

Az iskola elhelyezkedéséből adódó jellemzők	Célok	Tevékenység, feladat (a még megvalósítandók, ill. a folyamatos tevékenységek kiemelése)
Forgalom	Közlekedési biztonság növelése. A kerékpáros és gyalogos közlekedés elősegítése segítése	- közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása - kerékpárral közlekedők számára biciklitároló
Szemét	Tiszta, egészséges környezet	- szeméttárolók sűrítése - szelektív hulladékgyűjtés, (papír, műanyag, fém, olaj, szárazelem) - felvilágosító előadások az egészségkárosító anyagokról és a fertőzési veszélyekről - üzemlátogatás a nagytérségi hulladékkezelő központba és a DRV szennyvíz telepeire
Világítás	Egészséges, takarékos	- neonok cseréje energiatakarékos LED-ekre - feleslegesen világító lámpák lekapcsolása
Az iskolabelső	Tiszta, meghitt környezet	- festések, felújítások, a dekorációhoz falitáblák - Zöld-folyosók, tanteremi élő növények és ezek gondozása

		<ul style="list-style-type: none"> - mellékhelyiségekben szappan, - gyakori szellőztetés - lábtörölők alkalmazása
--	--	--

Tanórán kívüli és tanórai foglalkozások

A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni. Ezért fontos a tantárgyak közötti integráció, legalább néhány területen. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy megfelelő módon diákjainkban egységes képet alakítsunk ki az őket körülvevő világról. A tanulók környezeti ismereteinek bővítésével, rendszerezésével, az összefüggések feltárásával meg kell alapozni, hogy az iskolában lehetővé váljon a környezetért, a jövő generációkért felelős viselkedést vállaló személyiség formálása.

A környezetvédelem jeles napjai. A természet-környezetvédelem és az egészségügy jeles napjairól a tanórákba beépítve illetve külön programokat szervezve emlékeztethetünk meg és tudatosíthatjuk a jelentőségüket. A nap jellegének megfelelő vetélkedőt, akciót vagy kirándulást szervezhetünk, illetve pályázatot írhatunk ki.

Szeptember 22. Autómentes Nap

Október 16. Élelmezési Világnap

Február 2. A Vizes Élőhelyek Napja

Március 6. Nemzetközi Energiatakarékossági Világnap

Március 10. A Beporzók Napja

Március 22. A Víz Világnapja

Április 22. A Föld Napja

Május 10. Madarak és Fák Napja

Június 5. Környezetvédelmi Világnap

Tanulmányi kirándulás

– Szervezzünk egy- vagy többnapos tanulmányutat egy-egy konkrét téma részletesebb megismerésére, egy-egy terület, táj megismerése céljából. Ellátogathatunk kisebb-nagyobb gyerekcsoportokkal tanösvényekre, nemzeti parkokba, természetvédelmi területekre, vadasparkokba (Tamási vadaspark), botanikus kertekbe, múzeumokba.

Erdei Iskola

- Két korcsoportban alsós és felsős osztályok bevonásával kiszakadva a tanteremi keretek közül Erdei Iskolai foglalkozások szervezhetők. Az időtartam 3-5 nap a helyszínek pedig a regisztrált erdei iskolák, amelyekben a tantermei foglalkozásokon kívüli gondtalan időeltöltés mellet, játékos formában is zajlik a környezeti nevelés, az élővilág és a természeti környezet bemutatása.

Tanösvény

– A tamási erdei tanösvény szerepel a hivatalos tanösvényi rendszerben, látogatása minden osztálynak ajánlott.

Zöldesítés

- A környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolva vagy önálló programként, a szülők illetve az iskola-közelben lakosság megnyerésével, helyi vállalkozók bevonásával cserjék, fák ültetésével szépíthetjük környezetünket és a zajtól, portól védhetjük szervezetünket.

- Az iskolai tantermek, osztálytermek, közös használatú folyosók zöldítése is hozzájárul a környezeti szemlélet kialakításához.

Különválogató (szelektív) hulladékgyűjtés

– Ha van lehetőség bevonni a helyi hatóságokat, szervezzük meg az egész iskolára kiterjedő szelektív hulladékgyűjtést és elkülönített elszállítást legalább a papírhulladék, a szárazzelem, fémdoboz, használt ételaj használt textil. Ezen tevékenység hatásfoka nagy, hiszen jelentős mértékben kihathat a tanuló tágabb környezetére is.

Vetélkedők, tanulmányi versenyek

– Az érdeklődő, ambiciózus tanulókat ösztönözzük arra, hogy vegyenek részt helyi, regionális és országos versenyeken.⁶ Környezet- és természetismereti versenyeken, vetélkedőkön indítjuk tanítványainkat (pl. országos: Herman Ottó, Kaán Károly, Zöldokos-kupa) ezeken kívül rajz- és képzőművészeti pályázatokon veszünk részt.